

Pers en Voorlichting

Gerecht van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 87/22
Luxemburg, 18 mei 2022

Arrest in zaak T-577/20
Ryanair / Commissie (Condor – reddingssteun)

Het Gerecht van de Europese Unie bevestigt dat de Duitse reddingssteun voor Condor verenigbaar is met het Unierecht

Het feit dat de financiële moeilijkheden van Condor te wijten waren aan de liquidatie van Thomas Cook Group stond er niet aan in de weg dat de Commissie deze steun goedkeurde

Op 25 september 2019 verzocht de luchtvaartmaatschappij Condor Flugdienst GmbH (hierna: „Condor”), die vanuit verschillende Duitse luchthavens luchtvervoersdiensten aan hoofdzakelijk touroperators aanbiedt, om een insolventieprocedure in te leiden omdat Thomas Cook Group plc (hierna: „Thomas Cook Group”), die voor 100 % eigenaar was van Condor, in liquidatie was gegaan.

Diezelfde dag heeft de Bondsrepubliek Duitsland bij de Europese Commissie een reddingssteunmaatregel ten gunste van Condor aangemeld, die beperkt was tot een periode van zes maanden. De aangemelde steun was bedoeld om te blijven zorgen voor ordelijk luchtvervoer en de voor Condor, haar passagiers en haar personeel negatieve gevolgen van de liquidatie van de moedermaatschappij te beperken door Condor in staat te stellen haar activiteiten voort te zetten totdat zij met haar schuldeisers overeenstemming zou bereiken en zij eventueel zou worden verkocht.

Zonder de formele onderzoeksprocedure van artikel 108, lid 2, VWEU te starten, heeft de Commissie bij besluit van 14 oktober 2019 (hierna: „bestreden besluit”)¹ de aangemelde steunmaatregel aangemerkt als staatssteun die verenigbaar is met de interne markt op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU en de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden².

Het door de luchtvaartmaatschappij Ryanair DAC (hierna: „verzoekster”) ingestelde beroep tot nietigverklaring van dit besluit wordt door de Tiende kamer (uitgebreid) van het Gerecht verworpen. Het Gerecht verstrekt met name toelichting bij het onderzoek naar de verenigbaarheid van reddings- en herstructureringssteun met de interne markt in het licht van de in de richtsnoeren vervatte regel dat een onderneming die deel uitmaakt van een ondernemingsgroep slechts voor dergelijke steun in aanmerking komt op voorwaarde dat haar moeilijkheden ondernemings specifiek zijn en niet het gevolg zijn van een arbitraire kostenallocatie binnen de ondernemingsgroep, en dat deze moeilijkheden te groot zijn om door de ondernemingsgroep zelf te kunnen opgelost.

Beoordeling door het Gerecht

Het Gerecht verwerpt in de eerste plaats de middelen tot nietigverklaring volgens welke de Commissie blijkt heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te besluiten om de formele onderzoeksprocedure niet te starten, hoewel zij tijdens het inleidende onderzoek naar de verenigbaarheid van de aangemelde steun met de interne markt twijfels had moeten hebben.

¹ Besluit C(2019) 7429 final van de Commissie van 14 oktober 2019 betreffende steunmaatregel SA.56812 (2019/N) – Duitsland – Reddingssteun aan Condor (PB 2020, C 294, blz. 3).

² Richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden (PB 2014, C 249, blz. 1) (hierna: „richtsnoeren”).

In dit verband heeft verzoekster meer in het bijzonder aangevoerd dat de vaststelling dat de aangemelde steun verenigbaar is met de interne markt, in strijd is met punt 22, punt 44, onder b), en punt 74 van de richtsnoeren en dat hieruit kan worden afgeleid dat er sprake is van twijfel op grond waarvan de Commissie de formele onderzoeksprocedure had moeten starten.

Het Gerecht bevestigt weliswaar dat de Commissie verplicht is om de formele onderzoeksprocedure te starten wanneer er twijfel bestaat over de verenigbaarheid van aangemelde steun met de interne markt, maar is om te beginnen niet van oordeel dat de Commissie punt 22 van de richtsnoeren heeft geschonden.

Volgens dat punt 22 komt „[e]en onderneming die deel uitmaakt van [...] een ondernemingsgroep, [...] in beginsel niet voor steun op grond van deze richtsnoeren in aanmerking, tenzij kan worden aangetoond dat de moeilijkheden ondernemingsspecifiek zijn en niet het gevolg zijn van een arbitraire kostenallocatie binnen de ondernemingsgroep, en dat deze moeilijkheden van de onderneming te groot zijn om door de ondernemingsgroep zelf te kunnen worden opgelost”.

Wat betreft het zinsdeel „tenzij kan worden aangetoond dat de moeilijkheden ondernemingsspecifiek zijn en niet het gevolg zijn van een arbitraire kostenallocatie binnen de ondernemingsgroep”, blijkt volgens het Gerecht uit een tekstuele, teleologische en contextuele uitlegging van punt 22 dat dit zinsdeel slechts één en dezelfde voorwaarde bevat die aldus moet worden opgevat dat de moeilijkheden van een onderneming die deel uitmaakt van een ondernemingsgroep als ondernemingsspecifiek moeten worden beschouwd indien zij niet het gevolg zijn van een arbitraire kostenallocatie binnen de groep.

In dit verband merkt het Gerecht op dat punt 22 van de richtsnoeren tot doel heeft te voorkomen dat een ondernemingsgroep haar kosten, schulden of passiva afwentelt op een onderneming van de groep zodat deze onderneming in aanmerking komt voor reddingssteun, wat anders niet het geval zou zijn. Deze bepaling heeft daarentegen niet tot doel om een onderneming van de werkingssfeer van de richtsnoeren uit te sluiten alleen omdat haar moeilijkheden het gevolg zijn van de moeilijkheden van de rest van de groep of van een andere onderneming binnen de groep waartoe zij behoort, wanneer die moeilijkheden niet kunstmatig zijn gecreëerd of op willekeurige wijze binnen die groep zijn verdeeld.

In deze zaak heeft verzoekster de conclusie van de Commissie dat de moeilijkheden van Condor hoofdzakelijk te wijten waren aan de liquidatie van Thomas Cook Group en niet aan een arbitraire kostenallocatie binnen deze groep, niet kunnen weerleggen, zodat zij niet heeft aangetoond dat er twijfel over bestaat dat de aangemelde steunmaatregel voldoet aan de voorwaarde van punt 22 van de richtsnoeren.

Aan deze slotsom wordt niet afgedaan door de vaststelling dat de moeilijkheden van Condor verband hielden met de doorhaling van aanzienlijke vorderingen van Condor op Thomas Cook Group in het kader van de samenvoeging van kasmiddelen binnen deze groep. De samenvoeging van kasmiddelen binnen een groep is namelijk een gangbare praktijk binnen ondernemingsgroepen en is bedoeld om de financiering van de groep te vergemakkelijken door de ondernemingen van de groep in staat te stellen te besparen op financieringskosten. Bovendien bestond dit systeem van samenvoeging van kasmiddelen binnen Thomas Cook Group al meerdere jaren en lag het niet ten grondslag aan de moeilijkheden van deze ondernemingsgroep.

Bij gebreke van concrete aanwijzingen dat het systeem van samenvoeging van kasmiddelen van Thomas Cook Group willekeurig was, stond het niet aan de Commissie om op eigen initiatief de eerlijkheid van dat systeem te onderzoeken.

Daarnaast is verzoekster er ook niet in geslaagd om aan te tonen dat er twijfel bestond in het kader van het onderzoek van de in punt 22 van de richtsnoeren genoemde voorwaarde dat de moeilijkheden van een onderneming die – zoals Condor – deel uitmaakt van een ondernemingsgroep, te groot zijn om door de ondernemingsgroep zelf te kunnen worden opgelost. Het Gerecht herinnert eraan dat **Thomas Cook Group zelf in liquidatie was getreden en al haar activiteiten had gestaakt.** Voorts verduidelijkt het dat de Commissie, gelet op het

spoedeisende karakter van reddingssteun en de onzekerheid die inherent is aan lopende commerciële onderhandelingen, niet verplicht was om de uitkomst af te wachten van de besprekingen over een eventuele overdracht van Condor, die zou dienen om haar financiële moeilijkheden op te lossen.

Vervolgens is het Gerecht het niet eens met verzoekster dat de Commissie twijfels had moeten hebben over de vraag of de aangemelde steun voldoet aan de vereisten van punt 44, onder b), van de richtsnoeren, waarin wordt aangegeven op welke wijze de lidstaten kunnen aantonen dat het verdwijnen van de begunstigde kan leiden tot ernstige sociale tegenspoed of zwaar marktfalen.

Volgens punt 44, onder b), van de richtsnoeren kunnen de lidstaten dit bewijs leveren door aan te tonen dat „er een risico bestaat op verstoring van een belangrijke dienst die moeilijk te dupliceren is en [...] het voor concurrenten moeilijk zou zijn om zomaar in te stappen (bijvoorbeeld een landelijke aanbieder van infrastructuur)“.

Om een dienst als „belangrijk” aan te merken, is volgens het Gerecht niet vereist dat de onderneming die deze dienst levert een aanzienlijke systemische relevantie voor de economie van een regio van de betrokken lidstaat heeft, dat zij belast is met een dienst van algemeen economisch belang of dat zij een dienst levert die op nationaal niveau van belang is. **Aangezien de repatriëring van de 200 000 tot 300 000 passagiers van Condor uit 50 tot 150 verschillende vakantieoorden niet op korte termijn door andere, concurrerende luchtvaartmaatschappijen had kunnen worden verzorgd, is de Commissie terecht tot de conclusie gekomen dat er een risico bestond dat een belangrijke dienst die moeilijk kon worden gedupliceerd, zou worden onderbroken, zodat het van de markt verdwijnen van Condor tot een zwaar marktfalen kon leiden.**

Ten slotte wijst het Gerecht ook verzoeksters stelling af dat de Commissie de in punt 74 van de richtsnoeren neergelegde voorwaarde dat de reddingssteun eenmalig is, onvolledig en ontoereikend heeft onderzocht.

In de tweede plaats verwerpt het Gerecht het middel dat de Commissie haar motiveringsplicht niet is nagekomen en bijgevolg het beroep in zijn geheel.

NOTA BENE: Tegen de beslissing van het Gerecht kan binnen een termijn van twee maanden en tien dagen vanaf de betekening ervan een tot rechtsvragen beperkte hogere voorziening worden ingesteld bij het Hof.

NOTA BENE: Het beroep tot nietigverklaring strekt tot nietigverklaring van met het recht van de Unie strijdige handelingen van de instellingen van de Unie. Onder bepaalde voorwaarden kunnen de lidstaten, de Europese instellingen en particulieren bij het Hof van Justitie of het Gerecht een beroep tot nietigverklaring instellen. Indien het beroep gegrond is, wordt de handeling nietig verklaard. De betrokken instelling moet in voorkomend geval voorzien in de door de nietigverklaring van de handeling ontstane leemte in de regelgeving.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Gerecht niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170